

LOKAL
ARBETSPLAN
FÖR
FÖRSKOLAN TITTUT
(Lpfö98/10)

Anne Materne-Shaw
Therese Jansson
Karin Göthberg-Gellerstig
Inger Isaksson
Cecilia Johansson

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
INLEDNING.....	3
1.NORMER OCH VÄRDEN	4
1.1 DEMOKRATI.....	5
1.2 SOLIDARITET	6
1.3 INTEGRITET.....	7
1.4 LIKA VÄRDE.....	8
1.5 JÄMSTÄLLDHET	9
2. UTVECKLING OCH LÄRANDE.....	10
2.1 TRYGGHET	10
2.2 SOCIAL KOMPETENS OCH EMPATI	11
2.3 LÄRA KÄNNA SIN OMVÄRLD VIA SINA SINNEN.....	12
2.3.1 LEKEN.....	13
2.3.2 BILD OCH FORM.....	14
2.3.3 RÖRELSE OCH MOTORIK	15
2.3.4 DANS OCH DRAMA.....	17
2.3.5. SÅNG OCH MUSIK.....	18
2.4 NATURVETENSKAP OCH TEKNIK	19
2.5 MATEMATIK	20
2.6 BARNNS SPRÅKLIGA OCH KOMMUNIKATIVA UTVECKLING.....	21
3. BARNNS INFLYTANDE.....	22
4. FÖRSKOLA OCH HEM.....	23
5. SAMVERKAN FÖRSKOLA FÖRSKOLEKLASS.....	24
6. UPPFÖLJNING, UTVÄRDERING OCH UTVECKLING.....	25

INLEDNING

Vi på Tittut har tillsammans diskuterat Lpfö 98/10 och dess mål. Vad betyder målen för oss och hur arbetar/förhåller vi oss på Tittut för att uppnå dem. I diskussionen har vi utgått från de grundläggande värden; demokrati, solidaritet, integritet, lika värde och jämlikhet, som ska genomsyra vår verksamhet och vårt förhållningssätt.

Kommunikation, trygghet och ödmjukhet är ledorden i vårt arbete tillsammans med barnen. Vi vill att barnen ska få goda chanser till positiva relationer som leder till utforskande och lärande.

”Lärandet ska baseras såväl som samspel mellan vuxna och barn som på att barnen lär av varandra. Barngruppen ska ses som en viktig och aktiv del i utveckling och lärande”.
(s.7 Lpfö98/10)

”En viktig uppgift för verksamheten är att grundlägga och förankra de värden som vårt samhällsliv vilar på. Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen samt solidaritet med svaga och utsatta är värden som förskolan ska hålla levande i arbetet med barnen”. (s.3 Lpfö98/10)

1. NORMER OCH VÄRDEN

Ur Lpfö98/10 s. 8-9:

”Förskolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera barnen att utveckla förståelse för vårt samhälles gemensamma demokratiska värderingar och efterhand omfatta dem.

Mål

Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar

- öppenhet, respekt, solidaritet och ansvar,
- förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra,
- sin förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till olika etiska dilemman och livsfrågor i vardagen,
- förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av social bakgrund och oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning, och
- respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö.

Riktlinjer

Förskollärare ska ansvara för

- att varje barn får sina behov respekterade och tillgodosedda och får uppleva sitt eget värde,
- att förskolan tillämpar ett demokratiskt arbetssätt där barnen aktivt deltar, och
- att det utvecklas normer för arbetet och samvaron i den egna barngruppen.

Arbetslaget ska

- visa respekt för individen och medverka till att det skapas ett demokratiskt klimat i förskolan, där samhörighet och ansvar kan utvecklas och där barnen får möjlighet att visa solidaritet,
- stimulera barnens samspel och hjälpa dem att bearbeta konflikter samt reda ut missförstånd, kompromissa och respektera varandra,
- lyfta fram och problematisera etiska dilemman och livsfrågor,
- göra barnen uppmärksamma på att människor kan ha olika attityder och värderingar som styr deras synpunkter och handlande,
- samarbeta med hemmen när det gäller barnens fostran och med föräldrarna diskutera regler och förhållningssätt i förskolan”.

(

1.1 DEMOKRATI

Vad är demokrati för oss?

- Alla ska få komma till tals.
- Alla ska få bli lyssnade på.
- Att turas om.
- Att dela med sig.
- Att samarbeta. Att kunna ta och ge, våra gemensamma viljor ska få plats. En person en vilja – flera personer flera viljor – att kunna enas.
- Att respektera och ta hänsyn till andra människors livssituation .
- Att få göra egna val och kunna anpassa dem utifrån gruppen.
- Att få vara delaktiga i och få möjlighet till att påverka verksamheten och dess planering på förskolan.
- Att få vara med och utvärdera.

Demokratiskt tänkande behövs för att gruppen ska fungera!

Hur gör vi/ vårt förhållningssätt?

- När ett barn pratar uppmanar vi de andra barnen att lyssna t.ex. vid samlingar, matbord, stations val.
- Uppmuntra barnen att lyssna på varandra, och att fråga kamraterna om hjälp.
- Uppmuntra alla till att kommunicera/ uttrycka sig, även de som inte behärskar det talade språket ännu.
- Vi vuxna lyssnar in barnen, vad vill de, vad tycker de.
- Vi frågar alla även om vi inte får ett svar.
- Samtal runt etik, moral – vad kan/får man göra, säga till varandra.
- Utgå från barnens idéer och önskemål i vår planering.
- I vår verksamhet erbjuda barnen aktiviteter/stationer/projekt som bygger på barnens önskemål och intresse.
- Demokrati är att inte alltid få som man vill, att acceptera och respektera andra barns val.
- Uppmuntra till att dela med sig, vänta på sin tur, bjuda in till lek, turas om.
- Att ge barnen möjlighet att vara med och utvärdera verksamheten och miljön
- Att erbjuda barnen olika tillfällen för reflektion med frågor som, vad har du gjort idag, hur gick det, vad tänkte du? hur vill du gå vidare?
- Pedagogisk dokumentation. Att få barn och vuxna att reflektera och diskutera dokumentationer för att utmana och utveckla sina tankar om verksamheten.
- Dagboken gör barn/föräldrar delaktiga i det som händer på förskolan.
- Vi bjuder in till föräldrafika, fixardagar, föräldramöten, utflykter, diskussionskvällar
-

”Verksamheten ska bedrivas i demokratiska former och därigenom lägga grunden till ett växande ansvar och intresse hos barnen för att de på sikt aktivt ska delta i samhällslivet.”
(s.4 Lpfö98/10)

”Varje barn ska ges möjlighet att bilda sig egna uppfattningar och göra val utifrån de egna förutsättningarna. Delaktighet och tilltro till den egna förmågan ska på så vis grundläggas och växa.” (s.5 Lpfö98/10)

1.2 SOLIDARITET

Vad är solidaritet för oss?

- Att visa respekt och hänsyn för varandra.
- Att kunna lyssna på varandra.
- Att barnen ska få utveckla sin förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation.
- Att vara omtänksam i samspel med andra människor och få hjälp och stöd att utveckla sin förmåga att hjälpa andra.
- Att känna empati och omtanke om andra individer .
- Att träna sig på att dela med sig/dela lika.

Hur gör vi/ vårt förhållningssätt?

- Vi tränar och uppmuntrar barnen att lyssna på varandra och att bli lyssnad på.
- Vi ser, bekräftar, vägleder barnen i kontakt med andra kamrater, t.ex. Vad bra att du lyssnade på X när hen sa att.....
- Uppmuntra barnen att hjälpa varandra.
- Att leka färdigt en lek/spela färdigt ett spel även om lusten börjar sina, för sina kamraters skull.
- Att få träna på att respektera andras val, en annan gång är det min röst som bestämmer.
- Positiv förstärkning på visad omtänksamhet/empatiskt tänkande, t.ex. vad bra att du hjälpte/tänkte att x behövde hjälp.
- Vara en vuxen förebild som med tydligt förhållningssätt föregår med gott exempel.
- Visa att vi tror på att barnet har förmåga att vara en solidarisk individ genom att uppmuntra, vägleda och lyssna på barnet.
- Att som vuxen dramatisera olika händelser för att diskutera i barngrupp (både positiva och negativa händelser).

”Förskolan ska ta till vara och utveckla barnens förmåga till ansvars känsla och social handlingsberedskap, så att solidaritet och tolerans tidigt grundläggs. Förskolan ska uppmuntra och stärka barnens medkänsla och inlevelse i andra människors situation”.
(s.4 Lpfö98/10)

1.3 INTEGRITET

Vad är integritet för oss? Okränkbarhet och oberoende.

- Att kunna känna in och respektera allas likheter och olikheter.
- Att kunna förmedla sina olika känslor och att bli respekterad för dessa.
- Alla har rätt till att bli lyssnad på och respekterad för sin åsikt.
- Att som enskild individ bli respekterad för den personliga gräns/sfär man sätter, oavsett om man är barn eller vuxen.

Hur gör vi/ vårt förhållningssätt?

- Respektera våra olika känslor och ge barnen möjlighet och stöd i att samtala om dem, t.ex. hur är man/känner man sig när man är arg, ledsen o.s.v.
- Att respektera barnens olikheter i olika situationer, t.ex. vid tröst. En del barn vill sitta i knäet, andra vill vara själva en stund innan en vuxen eller ett barn ska trösta.
- Som pedagog lyssna aktivt på vad varje individ har att säga och bemöta barnet i dess åsikter och tankar.
- Uppmuntrar barnen till att lyssna på varandra.
- Vuxna och barn ska känna och lyssna in vem man har framför mig, var går den här individens gräns/personlighet.

”Verksamheten ska präglas av omsorg om individens välbefinnande och utveckling. Verksamheten ska syfta till att barnens förmåga till empati och omtanke om andra utvecklas, liksom öppenhet och respekt för skillnader i människors uppfattningar och levnadssätt”.
(s.4 Lpfö98/10)

”Förskolan ska vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Varje barn ska ges möjlighet att bilda sig egna uppfattningar och göra val utifrån de egna förutsättningarna. Delaktighet och tilltro till den egna förmågan ska på så vis grundläggas och växa”
(s.5 Lpfö98/10)

1.4 LIKA VÄRDE

Vad är lika värde för oss?

- Alla människor har lika värde.
- Alla åsikter ska uppmärksammas, lyssnas på och diskuteras.
- Alla har rätt till sin åsikt även om alla inte tycker lika.
- Alla har rätt att uttrycka sig på sitt sätt oavsett verbal förmåga.

Hur gör vi/ vårt förhållningssätt?

- Som pedagog vara goda förebilder för barnen
- Uppmärksamma hur barnen pratar och leker med varandra.
- Att finnas med som stöd och hjälp i diskussioner och sträva efter att stärka barnens självkänsla och självförtroende. Barnen ska bli lyssnade på och respekterade om det är något som inte känns bra. Att de känner att deras åsikt/lösningar kan vara ett alternativ, att de inte är rädda att tycka till. Alla åsikter tas på allvar även om de inte alltid kan genomföras.
- Att lyssna aktivt på vad varje individ har att säga och bemöta den i dess åsikt och tanke.
- Att stödja barnen i att lyssna på varandra, respektera varandras åsikter och samtala om att det är positivt att vara bra på olika saker.

”Barns behov av att på olika sätt få reflektera över och dela sina tankar om livsfrågor med andra ska stödjas. Den växande rörligheten över nationsgränserna skapar en kulturell mångfald i förskolan, som ger barnen möjligheter att grundlägga respekt och aktning för varje människa oavsett bakgrund”. (s.4 Lpfö98/10)

1.5 JÄMSTÄLLDHET

Vad är jämställdhet för oss?

- Alla individer på förskolan har lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter.
- Ur ett jämställdhetsperspektiv ser vi **barnet** i förskoleverksamheten. Detta för att kunna bemöta barnet, oavsett bakgrund, med lika värde.
- I miljön och den pedagogiska verksamheten ska det finnas val och utmaningar som ger alla individer samma möjlighet till utveckling och lärande.

Hur gör vi/ vårt förhållningssätt?

- I vår verksamhet erbjuder barnen aktiviteter/stationer/projekt som bygger på barnens önskemål och intresse. Genom stations val har alla samma möjlighet att välja efter intresse
- Allas förslag och idéer är lika mycket värda. Lyhördhet för varandra.
- Miljön är anpassad utifrån barnen, alla har tillgång till allt material och det ansvar det innebär.
- Vi möter barnens synpunkter på kläder med att inte bemöta/förstärka med något genusbegrepp t.ex. åh vilken söt rosa tröja, vilka coola byxor. Istället kommenterar vi med t.ex. vad skön den ser ut eller vilket roligt mönster.

”Förskolan ska vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Varje barn ska ges möjlighet att bilda sig egna uppfattningar och göra val utifrån de egna förutsättningarna. Delaktighet och tilltro till den egna förmågan ska på så vis grundläggas och växa. Alla föräldrar ska med samma förtroende kunna lämna sina barn till förskolan, förvissade om att barnen inte blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen”. (s. 5 Lpfö98/10)

”Vuxnas sätt att bemöta flickor och pojkar liksom de krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma flickors och pojkars uppfattning om vad som är kvinnligt och manligt. Förskolan ska motverka traditionella könsmonster och könsroller. Flickor och pojkar ska i förskolan ha samma möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar utifrån stereotypa könsroller.” (s.5 Lpfö98/10)

2. UTVECKLING OCH LÄRANDE

2.1 TRYGGHET

VAD menar vi med trygghet?

- Att kunna uttrycka sina tankar och handlingar och bli respekterad för det.
- Att kunna säga NEJ/JA och stå för det (ömsesidig respekt).
- Att trivas och tycka det är roligt på Tittut.
- Inskolning – att knyta an till vuxna, kamrater och verksamheten på förskolan.
- Att miljön är tydlig och strukturerad.
- Att stärka barnet i att utveckla tillit, självkänsla och självförtroende.
- Att få en god omsorg med en väl avvägd dagsrytm.
- Att förbereda barnen i god tid på förändringar i vardagen.

HUR arbetar/förhåller vi oss för att barnen ska bli trygga på Tittut?

- Dagligen se varje barn i form av samtal, närhet och omsorg.
- Genom att möta varje barn på barnets utvecklingsnivå.
- Genom att ha roligt tillsammans.
- Under inskolningsperioden få medverka i den planerade verksamheten tillsammans med andra barn och vuxna.
- Genom en väl strukturerad innemiljö/utemiljö där barnet är i fokus ger barnet trygghet att aktivera sig och att utmanas till nya steg.
- Stärka och utveckla barnet genom positiv förstärkning av situationer där barnet är nöjd med sin insats.
- Genom att skapa ett bra klimat där alla är delaktiga och blir respekterade.
- Dagligen ge barnet rofyllda och sköna stunder av vila.
- Genom att ge barnet en lugn och behaglig mat situation.
- Genom att alla pedagoger varje morgon möter barnet med en hälsning riktad till barnet med dess namn.
- Att förbereda barnen i god tid på förändringar i vardagen.

”Verksamheten ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar.” (S.5 Lpfö98/10)

”Förskolan ska vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran, utveckling och växande. Förskolans uppgift innebär att i samarbete med föräldrarna verka för att varje barn får möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar. (S.5 Lpfö98/10)

”Alla barn ska få erfara den tillfredställelse det ger att göra framsteg, övervinna svårigheter och att få uppleva sig vara en tillgång i gruppen.” (S.5 Lpfö98/10)

2.2 SOCIAL KOMPETENS OCH EMPATI

VAD menar vi med social kompetens och empati?

- Att vara en god kamrat och visa respekt för andra barn och vuxna. Hur är man en god kamrat?
- Att ta hänsyn till, dela med sig och hjälpa varandra.
- Att få träna på att diskutera, säga sin åsikt samtidigt som man lyssnar in och respekterar andras tankar och idéer och lär av varandra.
- Att kunna samarbeta.
- Att vänta på sin tur.
- Att få lära sig att lösa konflikter.
- Att värna om förskolans miljö inne/ute.
- Att varje barn ska få uppleva att vara en tillgång i gruppen.

HUR arbetar/förhåller vi oss för att barnen ska få en social kompetens och känna empati?

- Vi uppmuntrar barnen att hjälpa varandra.
- Vi strävar efter att varje barn ska få tid och utrymme att utvecklas och arbeta i sin egen takt.
- Vi uppmärksammar barnens lust till att diskutera och skapar forum för diskussion (samlingar, tankestunder m.m.).
- Att vara tillsammans både i den fria leken och den planerade aktiviteten, att få många tillfällen till samarbete i små och stora grupper.
- Att vara lyhörd som vuxen och inte ingripa för snabbt i barnens konflikter utan ge dem en chans att lösa problemet själva (uppmuntra till egna konfliktlösningar).
- Att lära sig att plocka tillbaka/undan efter sig när man har avslutat en lek/aktivitet.
- Att respektera varandras lekar och aktiviteter.

Ett barn vill vara med i en lek som redan är i gång av andra barn. Barnet nekas att delta. Hur gör vi personal?

Vi samtalar med berörda barn om att det finns en plats för alla i pågående lek. Vi hjälper barnet att föra en dialog med de andra barnen om att hitta en roll i leken.

På Förskolan Tittut finns en plats för alla.

”Förskolan ska ta hänsyn till att barn lever i olika livsmiljöer och att barn med de egna erfarenheterna som grund söker förstå och skapa sammanhang och mening. De vuxna ska ge barnen stöd i att utveckla tillit och självförtroende.” (S.6 Lpfö98/10)

”Arbetslaget ska visa respekt för individen och medverka till att det skapas ett demokratiskt klimat i förskolan, där samhörighet och ansvar kan utvecklas och där barnen får möjlighet att visa solidaritet, stimulera barnens samspel och hjälpa dem att bearbeta konflikter samt reda ut missförstånd, kompromissa och respektera varandra”(s.9 Lpfö98/10)

2.3 LÄRA KÄNNA SIN OMVÄRLD VIA SINA SINNEN

VAD menar vi med att barnen får lära känna sin omvärld via sina sinnen?

- Vi erbjuder barnen en god pedagogisk miljö inne/ute för fantasi, lek, utveckling, utforskande och lärande.
- Vi strävar efter att barnen utvecklar sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som i lek, bild och form, rörelse, drama och dans, sång och musik. Vi uppmuntrar, stöttar och stimulerar barnen till egna val av aktiviteter, alternativt erbjuder pedagogiskt förberedda projekt.

HUR arbetar/förhåller vi oss för att barnen ska kunna lära känna sin omvärld via sina sinnen?

- Vi lyssnar av läroprocessen genom att observera barngruppen, pedagogisk dokumentation, reflektion för att kunna utmana barnen till vidare utforskande i t.ex. projekt/ teman.
- Vi utmanar barnen i deras läroprocesser genom reflektion, problemlösning, tankestunder.
- Det finns en möjlighet att växla mellan olika aktiviteter under dagen inne/ute. Att få välja sin station efter eget intresse, eller som en utmaning från pedagogen.
- Att särskilt uppmärksamma, skapa en miljö och hjälpa de barn som av olika skäl behöver extra stöd i sin utveckling, att erbjuda alternativa vägar att utforska och lära.

”Den pedagogiska verksamheten ska anpassas till alla barn i förskolan. Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd än andra skall få detta stöd utformat med hänsyn till egna behov och förutsättningar.” (S.5 Lpfö98/10)

”Förskolan ska erbjuda barnen en trygg miljö som samtidigt utmanar och lockar till lek och aktivitet. Den ska inspirera barnen att utforska omvärlden. I förskolan ska barnen möta vuxna som ser varje barns möjligheter och som engagerar sig i samspelet med både det enskilda barnet och barngruppen.” (S.6 Lpfö98/10)

”Barnen ska få möjligheter att utveckla sin förmåga att iaktta och reflektera.” (S.6 Lpfö98/10)

”Barnet ska också ha möjlighet att enskilt fördjupa sig i en fråga och söka svar och lösningar.” (S.6 Lpfö98/10)

2.3.1 LEKEN

VAD är lek?

- Leken har ett eget värde för barnet oavsett vad den leder till.
- Ett redskap för att främja varje barns utveckling och lärande, barnets egen läroprocess, barn lär av barn, vuxna lär av barn och barn lär av vuxna.
- I leken sker olika sorters möten och samtal.
- Barnets egna sätt att bearbeta sin vardag (glädje, sorg m.m.).
- Upplevelser, kommunikation, samarbete, problemlösning.
- En väg till självkänsla och identitet.
- Att vara en tillgång till gruppen.
- Att ges goda förutsättningar att bygga upp varaktiga vänskapsrelationer och känna sig trygg i gruppen.
- Genom leken bygger barnen broar mellan varandra som ger gemenskap.

HUR arbetar/förhåller vi oss för att barnen ska få utveckla, utforska och uppleva lek?

- Vi vill erbjuda en kreativ miljö för utveckling, lek och lärande såväl inne som ute.
- Att det finns tid och utrymme för lek såväl inne som ute.
- Att erbjuda möjligheter/tillfällen till lek som är spontan, lustfylld och frivillig utan yttre krav på prestation.
- Att det finns vuxna som lyssnar och vägleder.
- Särskilt uppmärksamma och hjälpa de barn som behöver stöd i sin lek och utveckling.

”Leken är viktig för barns utveckling och lärande. Ett medvetet bruk av leken för att främja varje barns utveckling och lärande ska prägla verksamheten i förskolan. I lekens och det lustfyllda lärandets olika former stimuleras fantasi, inlevelse, kommunikation och förmåga till symboliskt tänkande samt förmåga att samarbeta och lösa problem. Barnet kan i den skapande och gestaltande leken få möjligheter att uttrycka och bearbeta upplevelser, känslor och erfarenheter.” (S.6 Lpfö98/10)

2.3.2 BILD OCH FORM

Vad menar vi med bild och form?

- Barnen ska få prova på att arbeta med färg och form i olika material och tekniker.
- Vi erbjuder en pedagogisk miljö för skapande verksamhet.
- Barnen ställs inför nya utmaningar som stimulerar lusten att erövra nya färdigheter, erfarenheter, kunskaper samt lusten att samspela och lära av varandra.
- Barnen utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda hela sin förmåga, barnen erbjuds olika sätt att bearbeta intryck och hitta egna uttryck för sina upplevelser.

HUR arbetar/förhåller vi oss för att barnen ska få utveckla, utforska och uppleva bild och form?

- Vi erbjuder stimulerande och tillåtande miljöer för olika typer av skapande.
- Vi erbjuder barnen tillgängligt material för eget skapande.
- Vi erbjuder pedagogiskt planerade möten med nya material.
- Vi erbjuder fördjupade möten med olika material/situationer där barnen får möjlighet att utveckla alla sina uttrycksmedel och sin fantasi.
- Vi vill att barnen ska få prova på och lära sig följande:

Fingerfärg

Temperablock

Flaskfärg

Penslar, roller, svampar, stöpplare

Lim

Kritor

Pennor

Lera (rugga, limma, foga, rulla, kavla)

Papper

Saxar

Tejp

Gips

Diverse material (glitter, paljetter, piprensare m.m.)

Naturmaterial

Pappersvikning

Målningstekniker t.ex. färgblandningar

Stafflimålning

Uppleva konst – tolkningar, konst böcker

Bilder och fotografier

Återvinningsmaterial

”Att skapa och kommunicera med hjälp av olika uttrycksformer såsom bild, sång och musik, drama, rytmik, dans och rörelse liksom med hjälp av tal- och skriftspråk utgör både innehåll och metod i förskolans strävan att främja barns utveckling och lärande. Detta inbegriper också att forma, konstruera och nyttja material och teknik.” (S.7 Lpfö98/10)

2.3.3 RÖRELSE OCH MOTORIK

VAD menar vi med rörelse och motorik?

- Vi vill att barnen utvecklar sin motorik, koordinationsförmåga och kroppsuppfattning samt förståelse för vikten av att värna om sin hälsa och sitt välbefinnande.
- Uppmärksamma om något barn behöver extra stöd/hjälp i sin motoriska utveckling och att förmedla detta till föräldrarna för eventuell extern hjälp/råd/insats.
- Grovmotorik: gå, springa, rulla, krypa, hoppa, balansera, klättra, åla och snurra.
- Finmotorik: pincettgrepp, sortera, trä pärlor, hålla penna; pensel och sax, kniv och gaffel, hålla dryck, portionera mat, klä på/klä av sig m.m.

HUR arbetar/förhåller vi oss för att barnen ska få rörelse och motorisk träning?

GROVMOTORIK:

- Genom att leka fram och uppmuntra lusten till att röra sig hos varje barn.
- Vi erbjuder barnen en utmanande pedagogisk utemiljö för en allsidig och stimulerande motorisk träning.
- Vi erbjuder barnen tillfällen för organiserad rörelse inomhus och utomhus.
- Vi erbjuder tid för egen lek och planerad pedagogisk verksamhet i skog och mark och på lekplatser.
- Vi erbjuder barnen följande:
Rörelselekar, regellekar, rollekar, sång och danslekar samt dramalek
Gymnastik och rörelse t.ex. bollar, rockringar, balansplattor/brädor
Studsmatta, hinderbanor, rörelsebanor, kulbanor, däckbanor, klättervägg, gunga.
Madrass, pulka, stjärtlapp
Bollar
Vattenlek ute/inne
Kojbygge, kojlek

FINMOTORIK:

- Uppmuntra till ett bra handgrepp (penna, pensel och sax).
- Uppmuntra till att klara sig själva vid på/avklädning.
- Barnen serverar sig själva av mat och dryck.
- Träna på att dela maten och att äta själva.
- Vi erbjuder barnen följande:
Bygglek med diverse pedagogiskt material för fritt skapande och bygge
Sortera diverse material
Meckarmaterial
Spela spel, lägga pussel
Snickra
Skapande verksamhet
Matematikhörna
Baka, laga mat
Vattenlek inne/ute
Leklådor
Pärlor
Sy

HÄLSA:

- Varierat utbud av ekologisk och närproducerad mat.
- Samtal om kostens, vilans och rörelsens betydelse för kropp och själ och för att orka en dag på förskolan.
- Erbjuda en väl avvägd dagsrytm (mat, vila, lek, rörelse, aktiviteter ute/inne).

”Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin motorik, koordinationsförmåga och kroppsuppfattning samt förståelse för vikten av att värna om sin hälsa och sitt välbefinnande”. (s.10 Lpfö98/10)

Förskollärare ska ansvara för att arbetet i barngruppen genomförs så att barnen får stöd och stimulans i sin motoriska utveckling och erbjuds en god omsorg med en väl avvägd dagsrytm”. (s.11 Lpfö98/10)

2.3.4 DANS OCH DRAMA

VAD menar vi med dans och drama?

- Att få uppleva glädje och gemenskap genom dans och drama.
- Att få utveckla sin förmåga att lära känna sin egen kropp.
- Att få utveckla sin identitet och känna trygghet i den.
- Att utveckla och utmana barnens rollek.
- Att skapa bilder inombords.
- Att få stöd och stimulans i sin språk- och kommunikationsutveckling.
- Att bevara och respektera våra olika kulturarv, lekar, sånger, danslekar.
- Att dansa är att få drömma med fötterna.

HUR arbetar/förhåller vi oss för att barnen ska få utveckla, utforska och uppleva dans och drama?

- Vi erbjuder barnen följande:
 - Sång och dansstunder, olika rytmer
 - Danser från olika kulturer
 - Danslekar
 - Rollekar med leklådor och utklädningskläder
 - Ansiktsfärger
 - Dramalekar
 - Ljusbord
 - Handdockor, dockteater
 - Sagoskåp
 - Dramatisera olika sagor
 - Olika uppträdanden
 - Uppleva teater, dansteater, det lokala kulturlivet
 - Samtala om och gestalta olika känslor, stämningar

”Förskolan ska sträva efter att varje barn känner delaktighet i sin egen kultur och utvecklar känsla och respekt för andra kulturer”. (s.9 Lpfö98/10)

”Arbetslaget ska ge barn möjlighet att lära känna sin närmiljö och de funktioner som har betydelse för det dagliga livet samt få bekanta sig med det lokala kulturlivet”. (s.12 Lpfö98/10)

2.3.5. SÅNG OCH MUSIK

VAD är sång och musik?

- Att uppleva gemenskap genom sång och musik.
- Att få sjunga och spela i olika forum (grupp, leken, olika uppträdanden).
- Att utveckla sin identitet och känna trygghet i den.
- Att stärka barnens självkänsla.
- Att möta olika musikstilar
- Att lyssna på olika kulturers musik.
- Rytmik, puls.
- Att få uppleva känslor och minnen genom sång och musik.
- Språkträning

HUR arbetar/förhåller vi oss för att barnen ska få utveckla, utforska och uppleva sång och musik?

- Musikstunder
- Spela instrument – att ha instrument tillgängliga i leken
- Tillverka egna instrument.
- Hitta på egna sånger
- Lyssna på musik vid olika tillfällen (lek, uppträdanden) .
- Ljudexperiment
- Olika uppträdanden.
- Danslekar.

”Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång och musik, dans och drama”. (s.10 Lpfö98/10)

2.4 NATURVETENSKAP OCH TEKNIK

Syftet med naturvetenskap i förskolan är att barn ska grundlägga sina kunskaper om naturen och få förståelse för allt liv.

VAD är naturvetenskap och teknik?

Förskolan ska sträva efter att varje barn

- utvecklar intresse och förståelse för naturens olika kretslopp och för hur människor, natur och samhälle påverkar varandra.
- utvecklar sin förståelse för naturvetenskap och samband i naturen, liksom sitt kunnande om växter, djur samt enkla kemiska processer och fysikaliska fenomen.
- utvecklar sin förmåga att urskilja, utforska, dokumentera, ställa frågor om och samtala om naturvetenskap.
- utvecklar sin förmåga att urskilja teknik i vardagen och utforska hur enkel teknik fungerar.
- utvecklar sin förmåga att bygga, skapa och konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap.

HUR arbetar/förhåller vi oss för att barnen ska få utveckla, utforska och uppleva naturvetenskap och teknik?

- Att vistas utomhus för att upptäcka årstidsväxlingar och få möjligheter till naturupplevelser som stärker deras nyfikenhet och känsla för naturen.
- Genom att utmana barnens tankar och nyfikenhet, att iaktta, utforska och ställa frågor om omvärlden och deras del i naturens kretslopp.
- Undersöka, samtala och utforska/medforsa tillsammans med barnen och ta vara på deras tankar och funderingar.
- Vi erbjuder barnen möjlighet att experimentera, ställa frågor om och delta i undersökningar av olika fenomen för att utveckla deras förståelse för naturvetenskap.
- Genom samtal och källsortering uppmärksammar vi barnen på hållbar utveckling.
- Genom att samtala med barnen om teknik, t.ex. tekniska föremål i vardagen, analysera dem lite närmare för att se hur de fungerar och hur vi kan använda dem.
- Att arbeta med många olika typer av egna konstruktioner både inne och ute, göra skisser, egna modeller, testa och förbättra, hitta olika lösningar.

”Förskolan ska lägga stor vikt vid miljö- och naturvårdsfrågor. Ett ekologiskt förhållningssätt och en positiv framtidstro ska prägla förskolans verksamhet. Förskolan ska medverka till att barnen tillägnar sig ett varsamt förhållningssätt till natur och miljö och förstår sin delaktighet i naturens kretslopp. Verksamheten ska hjälpa barnen att förstå hur vardagsliv och arbete kan utformas så att det bidrar till en bättre miljö både i nutid och i framtid”. (s.7 Lpfö98/10)

2.5 MATEMATIK

De sex historiskt och kulturellt grundade matematiska aktiviteterna är räkna, lokalisera, mäta, konstruera, leka och förklara.

VAD är matematik?

Förskolan ska sträva efter att varje barn

- utvecklar sin förståelse för rum, form, läge och riktning och grundläggande egenskaper hos mängder, antal, ordning och talbegrepp samt för mätning, tid och förändring.
- utvecklar sin förmåga att använda matematik för att undersöka, reflektera över och pröva olika lösningar av egna och andras problemställningar.
- utvecklar sin förmåga att urskilja, uttrycka, undersöka och använda matematiska begrepp och samband mellan begrepp.
- utvecklar sin matematiska förmåga att föra och följa resonemang.

HUR arbetar/förhåller vi oss för att barnen ska få utveckla, utforska och uppleva matematik?

- Vi använder begrepp som antal, form, storlek, rangordna, klassificera, sortera, mått, vikt och volym, längd, lägesbegrepp, tid och rum, siffror och mönster i den dagliga verksamheten.
- Vi utmanar barnen i pedagogiska aktiviteter inne/ute med inslag av matematiskt tänkande.
- Vi skapar en miljö både inne och ute för bygg- och konstruktion.
- Vi erbjuder många tillfällen till experimenterande och problemlösning – utmanar barnen att tänka kreativt, prova sina hypoteser och reflektera, hitta andra lösningar, inte ge färdiga svar som vuxen utan finnas med som stöd.
- Lyfter fram det matematiska språket genom att barnet får sätta ord på sina upplevelser och erfarenheter.
- Genom leken får barnen upptäcka och utforska matematiska inslag såsom problemlösning, rums- och tidsuppfattning, olika begrepp, geometriska former och antal.
- Vi tar tillvara de naturliga tillfällena under en dag till matematiskt tänk t.ex. vem har fått den längsta moroten, spring tre lyktstolpar fram.

”Förskolan skall sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att bygga, skapa och konstruera med hjälp av olika material och tekniker”. (s. 10 Lpfö98/10)

”Arbetslaget ska

- *ta vara på barns vetgirighet, vilja och lust att lära samt stärka barns tillit till den egna förmågan,*
- *utmana barns nyfikenhet och begynnande förståelse för språk och kommunikation samt för matematik, naturvetenskap och teknik.”*

(s.11 Lpfö98/10)

2.6 BARN SPRÅKLIGA OCH KOMMUNIKATIVA UTVECKLING

VAD menar vi med att barnen ska få en språkutveckling?

Förskolan ska sträva efter att varje barn

- Utvecklar sin förmåga att lyssna, reflektera och ge uttryck för egna uppfattningar och försöker förstå andras perspektiv.
- Utvecklar nyanserat talspråk, ordförråd och begrepp samt sin förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra.
- Utvecklar intresse för skriftspråk samt förståelse för symboler och kommunikativa funktioner
- Utvecklar intresse för bilder, texter och olika medier samt sin förmåga att använda sig av, tolka och samtala om dessa.
- Som har ett annat modersmål än svenska utvecklar sin kulturella identitet och sin förmåga att kommunicera såväl på svenska som på sitt modersmål.

HUR arbetar/förhåller vi oss för att barnen ska få en språkutveckling?

- Vi för samtal mellan barn och vuxna där vi reflekterar, lyssnar och stöttar barnen i deras språkutveckling. Barn utvecklar sin förmåga att lyssna när de upplever att de själva blir lyssnade till av vuxna som är lyhörda och för deras samtal framåt.
- Vi har tankestunder där vi reflekterar tillsammans kring bilder (pedagogisk dokumentation) och text.
- Vi ger barnen många tillfällen att berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera tillsammans med andra. Berättandet har stor betydelse för barns språkliga och kommunikativa utveckling och börjar tidigt i deras liv.
- Under lekfulla former möter barnet skriftspråk och deltar i sammanhang där deras textskapande uppmuntras och utvidgas. Vi uppmuntrar barnen till att skapa egna sagor och texter, rita bilder och skisser med förklaringar om hur de tänker.
- Vi erbjuder många tillfällen till möten och samtal med olika böcker, bilder och texter. Barns läsoplevelser fördjupas om de får möjlighet att samtala om innehållet och bilderna, ställa frågor, kommentera och ta del av andras uppfattningar.
- Vi ger barnen tillgång till dator för att söka information, hantera egna bilder och text.
- Vi erbjuder bildspel för att uppmuntra barnens egna försök att verbalisera sina reflektioner.
- Vi strävar efter att varje barn ska mötas av ett interkulturellt förhållningssätt genom att olika erfarenheter, sätt att vara tillsammans på, att samtala, att berätta, att läsa böcker osv. tas tillvara och utgör grunden för barnets språkliga och kommunikativa utveckling. Förskolan ansvarar för att barnet får modersmålsstöd.

”Språk och lärande hänger oupplösligt samman liksom språk och identitetsutveckling. Förskolan ska lägga stor vikt vid att stimulera varje barns språkutveckling och uppmuntra och ta tillvara barnets nyfikenhet och intresse för den skriftspråkliga världen. Barn med utländsk bakgrund som utvecklar sitt modersmål får bättre möjligheter att lära sig svenska och även utveckla kunskaper inom andra områden. Förskolan ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att både utveckla det svenska språket och sitt modersmål.” (s.7 Lpfö98/10)

3. BARNES INFLYTANDE

VAD menar vi med barns inflytande?

Förskolan ska sträva efter att varje barn

- Att utveckla sin förmåga att uttrycka sina tankar och åsikter och därmed få möjlighet att påverka sin situation.
- Att utveckla sin förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar och förskolans miljö.
- Att utveckla sin förmåga att förstå och att handla efter demokratiska principer genom att få delta i olika former av samarbete och beslutsfattande.

HUR arbetar vi för att barnen skall kunna påverka sin egen vardag?

- Att alla barn får ett reellt inflytande på arbetssätt och verksamhetens innehåll.
- Barnen får vara med och påverka planeringen genom olika forum; Barnens planering, barnintervjuer, . Vi lyssnar in barnen. Vad vill de arbeta med? Vad tycker de är roligt och intressant?
- Vi ger barnen naturliga stunder för reflektion/tankestund. Vad har jag lärt mig idag? Hur gick det? Hur vill jag gå vidare?
- Genom att erbjuda barnen samtal runt bildspel och dokumentationer ger vi dem möjlighet att påverka den pedagogiska planeringen.
- Att ge barnet tid och utrymme för att träna den demokratiska processen. Detta kan göras i många vardagssituationer. Vem ska gå in först? Vilken saga ska vi lyssna på? Val av aktivitet/ stationsval. Utflyktsmål/ röstsnöret.
- Att få vara med och möblera om, välja materialet som ska ligga framme.
- Att sortera/plocka i ordning material inne/ute.
- Att ta tillvara varje barns förmåga och vilja att ta ett allt större ansvar för sig själv och för samvaron i gruppen. Handling/konsekvens.
- Regelbunden utvärdering av verksamheten tillsammans med barnen.

”De behov och intressen som barnen själva på olika sätt ger uttryck för bör ligga till grund för utformningen av miljön och planeringen av den pedagogiska verksamheten.”

(s.12 Lpfö98/10)

”Arbetslaget ska

- *Verka för att det enskilda barnet utvecklar förmåga och vilja att ta ansvar och utöva inflytande i förskolan,*
- *Verka för att flickor och pojkar får lika stort inflytande över och utrymme i verksamheten och*
- *Förbereda barnen för delaktighet och ansvar och för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle”.*

(s.12 Lpfö98/10)

4. FÖRSKOLA OCH HEM

VAD menar vi med förskola och hem?

- Att ge föräldrarna och barnen en trygg och informativ inskolning.
- Att ge klar och tydlig information om förskolans pedagogiska verksamhet.
- Att genomföra utvecklingssamtal, minst ett per år i anslutning till barnets födelsedag.
- Att föräldrarna ska vara med och utvärdera verksamheten.
- Att beakta föräldrarnas synpunkter när det gäller planering och genomförande av verksamheten.

HUR arbetar/förhåller vi oss i arbetet med förskola och hem

- Vi genomför två inskolningsträffar innan inskolningen börjar, på den första får föräldrarna information om förskolan och föreningen av förskolechefen och styrelsen. De får även med sig information hem. På den andra träffen tillsammans med en personal, berättar föräldrarna om sitt barn utifrån ett frågeformulär.
- Återkoppling av inskolningshäftet sker under inskolningen.
- Ge varje barn och förälder den tid de behöver för inskolning.
- Vi har utvecklingssamtal med samtalspunkter utifrån Lpfö98. Under samtalet visas bilder på barnet och dess vardag ur dagbok och dator. Föräldrarna får en skriftlig kopia före och efter samtalet.
- Vi möter varje förälder vid hämtning för att ge information om vad som har skett under dagen.
- Vi skriver dagbok med fotografier och sätter upp på anslagstavlan.
- Vi erbjuder minst två föräldramöten per år.
- Föräldrarna erbjuds en pedagogisk diskussionskväll per år.
- Föräldrarna ges möjlighet till utvärdering av verksamheten på föräldramötet i januari/februari. Sammanställning lämnas ut efter mötet.
- Vi strävar efter att ta tillvara på de resurser som finns i föräldragruppen.

”Förskolan ska komplettera hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt. Förskolans arbete med barnen skall därför ske i ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen”. (s.13 Lpfö98/10)

”Att förskolan är tydlig i fråga om mål och innehåll är därför en förutsättning för barnens och föräldrarnas möjligheter till inflytande”. (s.13 Lpfö98/10)

5. SAMVERKAN FÖRSKOLA FÖRSKOLEKLASS

VAD menar vi med samverkan förskola förskoleklass?

- Att samverkan sker med personal i förskoleklass, skola och fritidshem för att stödja barnets övergång till dessa verksamheter..
- Att ge den information skolan behöver för att placera barnet. Detta görs i samråd med föräldrarna.

HUR arbetar/förhåller vi oss för att få en samverkan mellan förskola förskoleklass?

- Genom att ta emot besök av personal från skolan alternativt gå till skolan och berätta om barnet för den nya pedagogen.
- Att i samråd med föräldrarna besluta vilken information som ska lämnas till skolan.

”När barnets övergång till de nya verksamheterna närmar sig har förskolan den särskilda uppgiften att finna former för att avrunda och avsluta förskoleperioden. Vid övergången till nya verksamheter ska särskild uppmärksamhet ägnas de barn som behöver särskilt stöd.”
(S.13 Lpfö98/10)

6. UPPFÖLJNING, UTVÄRDERING OCH UTVECKLING

VAD menar vi med uppföljning, utvärdering och utveckling?

Riktlinjer

Förskollärare ska ansvara för

- att varje barns utveckling och lärande kontinuerligt och systematiskt dokumenteras, följs upp och analyseras för att det ska vara möjligt att utvärdera hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål och intentioner,
- att dokumentation, uppföljning, utvärdering och analys omfattar hur läroplanens målen integreras med varandra i det pedagogiska arbetet,
- att verksamheten i sin helhet, dvs. dess förutsättningar, organisation, struktur, innehåll, aktiviteter och pedagogiska processer dokumenteras, följs upp och utvärderas,
- att dokumentation, uppföljning och analys omfattar hur barns förmågor och kunnande kontinuerligt förändras inom målområdena i förhållande till de förutsättningar för utveckling och lärande som förskolan bidrar med,
- att utvärderingsmetoder, hur dokumentation och utvärderingar används och påverkar verksamhetens innehåll och arbetssätt samt barns möjligheter att utvecklas och lära inom samtliga målområden kritiskt granskas och
- att resultat av dokumentation, uppföljningar och utvärderingar i det systematiska kvalitetsarbetet används för att utveckla förskolans kvalitet och därmed barns möjligheter till utveckling och lärande.

Arbetslaget ska

- kontinuerligt och systematiskt dokumentera, följa upp och analysera varje barns utveckling och lärande samt utvärdera hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål och intentioner,
- använda olika former av dokumentation och utvärdering som ger kunskaper om förutsättningarna för barns utveckling och lärande i verksamheten samt gör det möjligt att följa barns förändrade kunnande inom olika målområden,
- dokumentera, följa upp och analysera
 - kommunikation och samspel med och mellan barn, barns delaktighet och inflytande samt vid vilka tillfällen som barnen upplever verksamheten som intressant, meningsfull och rolig,
 - hur barns förmågor och kunnande kontinuerligt förändras inom målområdena i förhållande till de förutsättningar för utveckling och lärande som förskolan bidrar med,
- dokumentera, följa upp, utvärdera och utveckla
 - barns delaktighet och inflytande i dokumentation och utvärderingar, vad och hur barn har möjlighet att påverka och hur deras perspektiv, utforskande, frågor och idéer tas till vara, och
 - föräldrars inflytande i utvärderingar, vad och hur de har möjlighet att påverka, samt hur deras perspektiv tas till vara.

(s.14-15. Lpfö98)

HUR arbetar/förhåller vi oss till uppföljning, utvärdering och utveckling?

- Förskollärare har **utvecklingssamtal** för varje barn minst en gång per år. Vi för regelbundet in anteckningar och bilder om barnets utveckling och lärande i respektive barns mapp. Utvecklingssamtalets punkter följer LpFö98:s målområden och intentioner. Arbetslaget följer upp och analyserar varje barns utveckling och lärande löpande vid olika planeringsträffar.
- **Planeringsmöte:** gruppvis var 14 dag. Reflektion/återkoppling och planering av kommande 14 dagar. Grundat på **planering/reflektionsprotokoll** för daglig pedagogisk verksamhet, barnens planering, **pedagogisk dokumentation** och nationella och termins mål.
- **Personalmöte:** all personal var 14 dag. Planering av gemensam verksamhet, pedagogiska diskussioner, barnens utvecklingssamtal och utvecklingsarbete. Återkopplat till nationella och terminsmål, barns synpunkter och föräldrars önskemål/synpunkter.
- **Barnens planering:** barnen har planeringsträff med en pedagog där de får utvärdera veckan som varit och delta i kommande planering av aktiviteter/projektarbete.
- **Barnintervjuer:** olika frågeställningar som pedagogerna vill få inblick i hur barnen tänker.
- **Barns inflytande:** barnen deltar löpande i utformningen av verksamheten. Barnen ges tillfällen att reflektera över pedagogisk verksamhet som de deltagit i. Detta dokumenteras på olika sätt, bok för barnens planering och reflektion, pedagogisk dokumentation (väggar, dator) m.m. Dessa används vid pedagogernas löpande arbete. Kommunenkät för 4 och 5 åringarna.
- **Utvecklingsdag:** vi tar fram mål för terminen. Dessa har sin grund i LpFö 98, vår lokala arbetsplan, vår pedagogiska plattform och våra visionstankar/mål. Vi arbetar även fram mål för läsårets likabehandlingsarbete och vilken fråga vi ska ha dokumentationsfokus på under perioden. Vi återkopplar till dokument från reflektion/återkopplingsdagen.
- **Reflektion/återkopplingsdag:** vi analyserar och följer upp terminens arbete. Vi återkopplar till nationella och termins mål (pedagogisk verksamhet, verksamhetsrapport, likabehandlingsplan, hjulet, barnens utvärderingar, föräldrars utvärderingar och visionseftermiddagen). Vi upprättar en årskarta och kalender.
- **Föräldramedverkan:** föräldramöte, utvärderingsmöte, Reggio Emilia kväll, utvecklingssamtal (minst i gång per år), kommunenkäten för vårdnadshavare.
- **Visionseftermiddag:** tankar och mål för 5 år framåt. 1 gång per år